

מסורת הש"ס
 א. ראה יומא ו,א. פסחים
 ז.ב.
 ב. ראה יומא ו,ב. שבת
 קכא,א. ירושלמי יומא פ"ח
 ה"א. שם ברכות פ"ג ה"ד.
 שם ביצה פ"ב ה"ב. שם
 תענית פ"א ה"ו. תוספתא
 יומא פ"ד ג (בשני לשון).
 ג. שבת קכא,א. יומא ח,ב.
 נדה ל,א.

גדרות

אין יכול לטבול בתי"י.
 שוב אינו צריך.
 סבר לאו מצוה בתי"י.
 סבר טבילה בזמנה לאו מצוה.

מפני שצריך לומר הברלה בברכת חונן הדעת, ואין מקום להבדלה זו בחפלה הקצרה שמעין שמונה עשרה, משמע שתנאים אלה סבורים שתפלת נעילה אינה פוטרת את תפילת ערבית! ומשיבים: תנאי המחלוקת תנאים היא. דתנאי (שכן שנינו בברייתא): כל חייבי טבילות – טובלין כדרכן ביום הכפורים, ואין חוששין משום איסור רחיצה. נדה ויולדת – טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים, שכן מצות טבילתן בלילה. בעל קרי שתיקנו חכמים שיטבול כדי שיהא רשאי לעסוק בתורה ולהתפלל ואם אירע קרוי לפני תפילת המנחה – טובל והולך עד המנחה כדי לתקן שיוכל להתפלל מנחה. אבל אם אירע קרוי לאחר המנחה – לא יטבול אלא ימתין עד שתחשך ואז יטבול. שכיין שלדעתם זמן נעילה הוא בלילה, ימתין ולא יטבול עד לאחריה, כדי שיטבול בהיחר לאחר יום הכיפורים ולאחר מכן יתפלל. הרי שלשיטה זו, נעילה פוטרת את תפילת ערבית. ר' יוסי אומר: כל היום כולו טובל, שלדעתו תפילת נעילה ביום, וכיון שכן חייב לטבול ביום כדי שיוכל להתפלל ולשיטה זו אין נעילה פוטרת את ערבית. ורמיהו (ומשליכים, מראים סתירה) לגופה של ברייתא זו, ממה ששנינו: הזב והזבה המצורע והמצורעת ובעל נדה וטמא מת שהגיע זמן טהרתם – טובלין כדרכן ביום הכפורים, נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים. בעל קרי טובל והולך כל היום כולו, ואילו ר' יוסי אומר: מן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול. הרי זה הוא היפך דברי ר' יוסי בברייתא הקודמת! ומתצים: לא קשיא [אינו קשה]; הא [זו] שאמר ר' יוסי שאינו טובל ביום, מדובר באופן דצלי [ושכבר התפלל] תפלת נעילה לפני שראה קרוי, הא [זו] שאמר ר' יוסי כי טובל ביום, מדובר באופן דלא צלי [שכשראה קרוי עדיין לא התפלל] נעילה ולכן טובל. ומקשים: אי דצלי מאי טעמייהו דרבנן [אם כבר התפלל נעילה לפני שראה קרוי, מה אם כן טעמם של חזמונים] שמתירים לו לטבול ביום הכיפורים אפילו לאחר נעילה, הרי טבילה זו ללא צורך? ומשיבים: קא סברי רבנן [סבורים חזמונים] כי טבילה בזמנה מצוה היא, אפילו כשאינו חייב לטבול מפני התפילה, ולכן אם זמן טבילה הוא ביום הכיפורים – טובל כדרכו. ושואלים: מכלל הדברים אתה למד כי ר' יוסי סבר שטבילה בזמנה לאו מצוה היא.

מפני שצריך לומר הברלה בחונן הדעת. תנאי היא, דתנאי: א כל חייבי טבילות טובלין כדרכן ביום הכפורים. נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים. בעל קרי טובל והולך עד המנחה. רבי יוסי אומר: כל היום כולו. ורמיהו: דהב ורהבה המצורע והמצורעת ובעל נדה וטמא מת – טובלין כדרכן ביום הכפורים. נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים. בעל קרי טובל והולך והולך כל היום כולו. ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול – דלמרי ר' יוסי אומר: לא קשיא – לך קשיא, הא – דצלי דצלי, מאי טעמייהו דרבנן? – קא סברי רבנן: טבילה בזמנה לאו מצוה. מפלל דרבי יוסי סבר לאו מצוה?

תנאי היא – אי טערה נעילה את של ערבית אי לא. הרי גרסינן בתוספתא: כל חייבי טבילות טובלין כדרכן ביום הכפורים הנה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים. בעל קרי – שאמרי דברי תורה, דקיימא לן (נצח קמא פ,א): עורא מיקן טבילה לנעלי קריין. טובל והולך עד המנחה – אט אירע לו קרי קודם לכן – טובל כדי שיוכל להתפלל תפלת המנחה. אט ראה קרי מן המנחה ולמעלה – אין מותר לטבול, אלא ימתין עד שתחשך, ויטבול. דסבירא ליה לרבנן דתפלת נעילה בלילה, ולדבריה פוטרת את של ערבית דברי, והא דקמני אינה פוטרת – ר' יוסי איה, דלמרי: כל היום מותר לטבול, ואפילו ראה קרי לאחר תפלת המנחה – טובל ביום, כדי להתפלל תפלת נעילה, אלמא קשיא: תפלת נעילה אין זמנה בלילה, ולדבריה אינה פוטרת את של ערבית. הרי גרסינן בתוספתא: הזב והזבה והמצורע והמצורעת ובעל נדה וטמא מת טובלין כדרכן ביום הכפורים. נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים. בעל קרי טובל והולך כל היום כולו. ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול – דלמרי ר' יוסי אומר: לא קשיא – לך קשיא, הא – דצלי דצלי, מאי טעמייהו דרבנן? – קא סברי רבנן: טבילה בזמנה לאו מצוה. ומתמימא דברי ר' יוסי אומר: לא קשיא – לך קשיא, הא – דצלי דצלי, מאי טעמייהו דרבנן? – קא סברי רבנן: טבילה בזמנה לאו מצוה.

הא דלמרי ר' יוסי אומר: לא קשיא – לך קשיא, הא – דצלי דצלי, מאי טעמייהו דרבנן? – קא סברי רבנן: טבילה בזמנה לאו מצוה. ומתמימא דברי ר' יוסי אומר: לא קשיא – לך קשיא, הא – דצלי דצלי, מאי טעמייהו דרבנן? – קא סברי רבנן: טבילה בזמנה לאו מצוה.

תוספות

מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת – הקשה רבינו יעקב מאורלייני"ש: ונכללה מכלל, כדאמרינן ב"תפלת השחר" (ברכות כט,א): כל השנה כולה מתפלל "הבינונו" חוץ ממוצאי שבת, שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת. ופרקי: ונכללה מכלל! קשיא. ותיריך רבינו יצחק: דהתם, דכל השנה מתפלל "הבינונו" – משום הבדלה לא היה לו לשנות הסדר, כיון דאפשר לכולו. ורבינו יצחק: ונכללה מכלל! קשיא. ותיריך רבינו יצחק: דהתם, דכל השנה מתפלל "הבינונו" – משום הבדלה לא היה לו לשנות הסדר, כיון דאפשר לכולו. ורבינו יצחק: ונכללה מכלל! קשיא. ותיריך רבינו יצחק: דהתם, דכל השנה מתפלל "הבינונו" – משום הבדלה לא היה לו לשנות הסדר, כיון דאפשר לכולו.

אבל הכא, דסבירא ליה דכל השנה מתפלל שמונה עשרה שלימות – בטעם כל דהו אין לשנות הסדר. ולהכי במוצאי שבת מתפלל שמונה עשרה שלימות, מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת.

אי דצלי מאי טעמא דרבנן – תימה לי: אי מוקמינן נמי בדלא צלי – תיקשי לך מאי טעמא דרבנן, הא לעיל אמרי רבנן דרבי יוסי דוקא עד המנחה, אף על גב דלא צלי, ואם כן תיקשי דרבנן אדרבנן! ולפי המסקנא דמוקמינן להא כרבי יוסי בברי יהודה – ינחא, שאין להקשות מדרבנן דרבי יוסי בר יהודה לרבנן דרבי יוסי בן חלפתא. אבל למאי דסלקא דעתך השהא דתרוייהו רבי יוסי בן חלפתא, תקשי דרבנן אדרבנן! ונראה לי: אי אמרת בשלמא אידן ואידן דלא צלי – או לא תיקשי לך דרבנן אדרבנן, דאיכא למימר תפלת נעילה נתקנה כן להתפלל אותה או ביום מן המנחה ולמעלה או בלילה כמו שירצה, והא דקאמרינן לעיל עד המנחה ותו לא – כשדעתו להתפלל אותה בלילה. והא דאמר הכא כל היום – כשהוא רוצה להתפלל ביום, כדי שיהא מוזמן לסעודה בתחלת הלילה, ואף על פי שיכול להתמתן עד הלילה ולהתפלל – התירו לו לטבול ביום הכפורים ולהתפלל, כי לא אסרו אלא רחיצה של תענוג, אבל בשביל תפלה וגם כדי שיהא מוזמן לסעודה בתחלת הלילה – מותר לטבול ולהתפלל אותה ביום. אבל כיון דמוקמינן לה בדצלי – מאי טעמא דרבנן? **קסברי** טבילה בזמנה מצוה – תימה לי: דהני מילי לאקשווי מדרבנן דלעיל אדרבנן דהכא, דלעיל אמרי אף על גב דלא צלי אינו טובל מן המנחה ולמעלה, והכא אמרי אפילו צלי כבר טובל! ויש לומר: דאיכא למימר דההיא דלעיל דקאמר עד המנחה – הכי פירושו: בשביל התפלה אינו צריך לטבול אלא עד המנחה, ואתא לאשמועינן דתפלת נעילה בלילה, מיהו משום טבילה בזמנה מצוה יש לו לטבול. ונפקא מינה היכא דאניס ולא מצי טביל ביום – לא יבטל בזה תפלת נעילה. ולרבי יוסי, אי לא מצי טביל ביום – לא יתפלל כלל תפלת נעילה.

מכלל דרבי יוסי סבר טבילה בזמנה לאו מצוה – הא דלא פריך נמי מדרבנן דסברי מצוה, וברייתא דמייתי סבירא להו לאו מצוה! יש לומר: דלעיל

קיינום טבילה בזמנה מצוה כלומר: יש מצוה בעצם הטבילה בזמן הראוי לכך, אפילו שהאדם אינו נטהר לגמרי על ידי כך. (כגון שהוא טמא בטומאה אחרת, או שלא היו הדברים ברויים וצריך לטבול שנית לטהרה גמורה), כי כיון שאמרה תורה שעליו לטבול ביום זה – חלה עליו מצות טבילה באותה שעה. **טבילה לתפלה** תקנת עורא היתה כי כל אדם שראה קרי (ויש חילוקי דעות במקורות הדברים אם הדבר הוא בראוה קרי ברצונו או באונס, ובאיהו אופן) – לא יתפלל (ולא יעסוק בדברי תורה) עד שיטבול. אכן, בדורות התנאים האחרונים הראשית תקנת האמוראים ביטלו טבילה זו מפני טעמים שונים. ומכל מקום, נהוג רבים לטבול טבילת

אבל הכא, דסבירא ליה דכל השנה מתפלל שמונה עשרה שלימות – בטעם כל דהו אין לשנות הסדר. ולהכי במוצאי שבת מתפלל שמונה עשרה שלימות, מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת.

אי דצלי מאי טעמא דרבנן – תימה לי: אי מוקמינן נמי בדלא צלי – תיקשי לך מאי טעמא דרבנן, הא לעיל אמרי רבנן דרבי יוסי דוקא עד המנחה, אף על גב דלא צלי, ואם כן תיקשי דרבנן אדרבנן! ולפי המסקנא דמוקמינן להא כרבי יוסי בברי יהודה – ינחא, שאין להקשות מדרבנן דרבי יוסי בר יהודה לרבנן דרבי יוסי בן חלפתא. אבל למאי דסלקא דעתך השהא דתרוייהו רבי יוסי בן חלפתא, תקשי דרבנן אדרבנן! ונראה לי: אי אמרת בשלמא אידן ואידן דלא צלי – או לא תיקשי לך דרבנן אדרבנן, דאיכא למימר תפלת נעילה נתקנה כן להתפלל אותה או ביום מן המנחה ולמעלה או בלילה כמו שירצה, והא דקאמרינן לעיל עד המנחה ותו לא – כשדעתו להתפלל אותה בלילה. והא דאמר הכא כל היום – כשהוא רוצה להתפלל ביום, כדי שיהא מוזמן לסעודה בתחלת הלילה, ואף על פי שיכול להתמתן עד הלילה ולהתפלל – התירו לו לטבול ביום הכפורים ולהתפלל, כי לא אסרו אלא רחיצה של תענוג, אבל בשביל תפלה וגם כדי שיהא מוזמן לסעודה בתחלת הלילה – מותר לטבול ולהתפלל אותה ביום. אבל כיון דמוקמינן לה בדצלי – מאי טעמא דרבנן? **קסברי** טבילה בזמנה מצוה – תימה לי: דהני מילי לאקשווי מדרבנן דלעיל אדרבנן דהכא, דלעיל אמרי אף על גב דלא צלי אינו טובל מן המנחה ולמעלה, והכא אמרי אפילו צלי כבר טובל! ויש לומר: דאיכא למימר דההיא דלעיל דקאמר עד המנחה – הכי פירושו: בשביל התפלה אינו צריך לטבול אלא עד המנחה, ואתא לאשמועינן דתפלת נעילה בלילה, מיהו משום טבילה בזמנה מצוה יש לו לטבול. ונפקא מינה היכא דאניס ולא מצי טביל ביום – לא יבטל בזה תפלת נעילה. ולרבי יוסי, אי לא מצי טביל ביום – לא יתפלל כלל תפלת נעילה.

מכלל דרבי יוסי סבר טבילה בזמנה לאו מצוה – הא דלא פריך נמי מדרבנן דסברי מצוה, וברייתא דמייתי סבירא להו לאו מצוה! יש לומר: דלעיל

קיינום

טבילה בזמנה מצוה כלומר: יש מצוה בעצם הטבילה בזמן הראוי לכך, אפילו שהאדם אינו נטהר לגמרי על ידי כך. (כגון שהוא טמא בטומאה אחרת, או שלא היו הדברים ברויים וצריך לטבול שנית לטהרה גמורה), כי כיון שאמרה תורה שעליו לטבול ביום זה – חלה עליו מצות טבילה באותה שעה. **טבילה לתפלה** תקנת עורא היתה כי כל אדם שראה קרי (ויש חילוקי דעות במקורות הדברים אם הדבר הוא בראוה קרי ברצונו או באונס, ובאיהו אופן) – לא יתפלל (ולא יעסוק בדברי תורה) עד שיטבול. אכן, בדורות התנאים האחרונים הראשית תקנת האמוראים ביטלו טבילה זו מפני טעמים שונים. ומכל מקום, נהוג רבים לטבול טבילת

עורא עד לדורותינו. וראה במאירי שהיו שהקפידו (לפחות לגבי יחידים) שיעבדו לקרי אפילו ביום הכיפורים.

אורח ההלכה

טבילה ביום הכפורים טבילה של מצוה בזמנה – מותרת ביום הכיפורים, אבל בזמן הזה אין חובת טבילה בזמנה (שאין לנו קדשים וטהרות, ובעליו טבילה עורא), ולכן אין לטבול ביום הכיפורים, וכן נהגו. (שי"ע א"ח תקנ"ח, ח. ושם תרגו, יב.)

לא ירחוק — שלא ימחק את השם. כורך עליו גמי — להגין עליו משטף המים. וקיימא לן — נמסכת שנת, דטעילה צומנה מלוה פליגי. דלרננה טעילה צומנה לאו מלוה, ואם אין לו גמי — ימתין עד למחר ויבקשו. היא — דלמחרין לעיל ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה לא יטול עד שמתקן, דטעילה צומנה לאו מלוה —

וְהַתְּנִיָּא: יְהִי שְׁהִיָּה שָׁם פְּתוּב עַל בְּשׂוֹר הָרִי זֶה לֹא יִרְחַץ וְלֹא יִסְוֶה וְלֹא יַעֲמֹד בְּמִקְוֵם הַטְּנוּפְתָּי, נִדְמָנָה לֹו טְבִילַת מְצוּהָ — כּוֹרֵךְ עָלָיו גְּמִי וְיִוָּרֵד וְטוּבֵל. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: יוֹרֵד וְטוּבֵל פְּדָרְכּוֹ, וּבְלִבָּד שְׁלֵא יִשְׁפָּשֶׁף. וְקִיָּמָא לָן דְּבְטְבִילָה בְּזִמְנָה מְצוּהָ פְּלִיגִי! — הֵהִיא רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוֹדָה הִיא. דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוֹדָה אָמַר: דִּיהָ לְטְבִילָה שְׁתָּהָא בְּאַחְרוֹנָה. תְּנוּ רַבְּנַן: הַרְוָאָה קְרִי בְיוֹם הַכְּפוּרִים — יוֹרֵד וְטוּבֵל, וְלַעֲרֹב יִשְׁפָּשֶׁף. — לַעֲרֹב? מַאי דְהָהוּ הָהוּ! — אֶלְאָ אֵימָא: מִפְּעֻרָב יִשְׁפָּשֶׁף, קָא סָבַר מְצוּהָ לְשִׁפְשָׁף.

תְּנִי תַנְאָ קְמִיָּה דְרַב נַחֲמָן: הַרְוָאָה קְרִי בְיוֹם הַכְּפוּרִים — עֲוֹנוֹתֵינוּ מְחוּלִין לוֹ. וְהַתְּנִיָּא: עֲוֹנוֹתֵינוּ סְדוּרִין! — מַאי סְדוּרִין — סְדוּרִין לִימְחַל. תַּנְא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: הַרְוָאָה קְרִי בְיוֹם הַכְּפוּרִים — וְלֹא יִדְאָג כָּל הַשְּׁנָה כּוֹלָהָ, וְאִם עֲלָתָהּ לֹו שְׁנָה — מוֹבְטָחָ לֹו שְׁהוּא בְּן הָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק: תִּדְעַ, שְׁכָל הָעוֹלָם כּוֹלוּ רַעֲב וְהוּא שְׂבַע. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר: מְפִישׁ חַיִּי, סָגִי וּמִסְגִּי.

הדרן עלך יום הכפורים וסליקא לה מסכת יומא

נתענה צואת, ושלל מדעתו השביעוהו, ואף על פי כן עלתה לו שנה — יש לדעת שזניק גמור הוא. מפיש חיי — זה שאלה קרי ביום הכפורים. סגי ומסגי — צניס וגני צניס, שכן הקיטום "יראה זרע יאריך ימים" [ישעיהו ג].

הדרן עלך יום הכפורים וסליקא לה מסכת יומא

תוספות

אמרי מצוה ואין לעבור זמנה במזיד ובמתכוין, ולהכי סבירא להו דטובל מן המנחה ולמעלה. אבל במה שהן אומרים שיש להן לחזר אחר גמי — בזה לא תדחה בודאי טבילה. ועוד, מפני כבוד השם. אבל מרבי יוסי פריך מכל שכן.

מפיש חיי סגי ומסגי — ורמו לדבר: "יראה זרע יאריך ימים". סליק מסכת יומא

מסורת הש"ס
 ד. סופרים פיה (בקיצור).
 שבת קכב. יומא חא.
 ה. שבת קכא. נדה כטב.
 ל.א.
 ו. (חביטין) ברכות נד.
 ז. (חביטין) ברכות ד.ב.
 ז.א. מגילה כח. כתובות קיא.א. נדה עא.

גרוסות

שתהא באחורונה בכת"י: **שתהא באחורונה.**
לערב מאי דהוה הוה בכת"י: **לערב סליקא דעתן.**
מבערב יפושפ בכת"י ובמקורות: **מבערב רואה יפושפ.**
תני תנא קמיה דרב נחמן בכת"י ובמקורות: **תנא דבי ר' ישמעאל.**
תנא דבי ר' ישמעאל בכת"י: **תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק.**
אמר מפיש בכת"י: **אמר אמרי במערבא מפיש.**

והתניא [והרי שנינו בברייתא]: הרי שהיה שם של קודש כתוב על בשור של אדם בדיו — הרי זה לא ירחץ, ולא יסוך, ולא יעמוד במקום הטנופת משום כבוד השם. נודמנה לו טבילת מצוה — עליו להשתדל שלא ימחק השם ולכן כורך עליו גמי (קש) ויורד וטובל. ר' יוסי אומר; יורד וטובל כדרכו ואינו חושש למחיקה ובלבד שלא ישפוש את המקום שכתוב בו השם. וקיימא לן [ומחוק לנן] כשעסקנו באותו ענין שבענין טבילה שתהא דווקא בזמנה, אם יש בכך משום מצוה פליגי [הוא שחלוקים הן]. שלדעת חכמים טבילה בזמנה אינה מצוה ולכן אם אין לו גמי, ימתין אפילו עד למחר ובלבד שלא יטבול בלעדיו, ואילו לשיטת ר' יוסי טבילה בזמנה מצוה היא, וכיון שהיא מצוה, חייב לעשותה בזמנה אפילו אם בשל כך יטבול בלא כריכת גמי. הרי שר' יוסי סובר שטבילה בזמנה מצוה. ומשיבים: ההיא ר' יוסי בר יהודה היא. כלומר: יש להחליף את הגירסה באותה ברייתא שממנה העלינו שר' יוסי אומר שאין טבילה בזמנה מצוה, שהיא שיטת ר' יוסי בר יהודה, ואם כן נפתרה הסתירה. דתניא [שכן שנינו בברייתא]: ר' יוסי בר יהודה אומר: דיה לטבילה שתהא באחורונה, שאשה נדה שחלו ספיקות ביחס למני טבילה, צריכה לטבול פעמים רבות כדי שתהא טבילה בזמנה, ולדעת ר' יוסי בר יהודה אין צורך בכל זה, אלא די תתטבול פעם אחת כשהיא ודאי טהורה. הרי שלדבריו אין מצוה בטבילה בזמנה דווקא. תנו רבנן [שנו חכמים]: הרוואה קרי ביום הכפורים יורד וטובל, ולערב יפושפ את בשור להסיר ממנו את כל הדברים החוצצים בטבילה. ותוהים: לערב מה טעם יעשה כן? מאי דהוה הוה [מה שהיה היה], שהרי כבר טבל ומה יעיל בכך שיתקן דבר שהיה קודם לכן? אלא אימא [אומר]: מבערב עד לפני יום הכיפורים יפושפ בשור ויסיר ממנו חוצצי טבילה, שמה יצטרך לכך. ומעירים: קא סבר [סבר] חכם זה כי מצוה לשפוש כיון שהזכרנו כאן דיני טבילה לרוואה קרי ביום הכיפורים מספרים: תני [שנה] התנא קמיה [לפני] רב נחמן: הרוואה קרי ביום הכפורים — עונותיו מחולין לו. מקשים: והתניא [והרי שנינו בברייתא]: עונותיו סדורין לו! ומשיבים: מאי [מה פירושו] סדורין — סדורין ובאים לימחל. בדומה קצת לזה תנא דבי [שנה] החכם מביית מדרשו של ר' ישמעאל: הרוואה קרי ביום הכפורים ידאג כל השנה כולה שמה הראו לו מן השמים שאין רוצים בו ובתעניתו, ואם עלתה לו שנה ונשאר חי והצליח בה — מובטח לו שמעשים טובים שעשה הגנו עליו ושהוא בשל אותם מעשים בן העולם הבא. אמר רב נחמן בר יצחק: תדע שהוא כן, שהרי כל העולם כולו רעב (מתאוה) והוא שבע, שהרי ראה קרי ובטלה תאוותו, וכיון שהדבר לא היה בצרונו אלא בעל כרחו, הרי זה סימן לו שמן השמים מרחמים עליו. כי אתא [כאשר בא] רב דימי מארץ ישראל לבבל אמר: ראית קרי ביום זה סימן הוא: מפיש חיי סגי ומסגי (מורה חיים גדל ונגדיל). וסימן לדבר: ממה שנאמר: "יראה זרע יאריך ימים" (ישעיה נג, י).

ובני בנים (תהיב).

אזרח ההלכה

שם כתוב על בשור מי שהיה שם קודש כתוב על בשור — לא ירחץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטנופת, ואם נודמנה לו טבילה של מצוה — כורך עליו גמי או מסכוה באופן אחר כדי שלא יהא השם מגולה ושלל יחזיקו בטבילה. (רמב"ם ספר מדע הלכות יסודי התורה פ"ו ה"ז).
הרוואה קרי ביום הכפורים בזמן הזה, אם ראה קרי ביום הכיפורים, אם היה לו — מנגבו במפה, ואם היה יבש או מלוכלך — רוחץ מקומות המלוכלכים בלבד. ואינו טובל, גם אם רגיל לטבול בכל השנה לתפילה. (שו"ע א"ח תריג, יא).

